

A MEZŐSÉGI PRAEDICATIO-FORMA.

II.

Ha áll azon elv: hogy a nemzet jövője, az egyházi és iskolai élet alapos kifejezésében áll: azon esetben a papoknak kell itt a kormány-rúdát megragadni.

Az emberrel születik hajlam, egy vágy, hogy valamely felső lényt képzeljen, higgyen, a kinek felsőségét megismeri: ezt a tapasztalat, a fölfedezések tanúsítják; csak a tisztelet és gondolkodás-mód különböző, a mi a népek és egyének mivelttségétől, fölfogásától föltételeztetik; de azért ez áll. Nézzük el, midőn a levegőben összevgyült tűzanyagok surlódása a dörgést előidézi, a legelfajultabb is megrendül s óhajtaná, hogy azok a csattanások ne reszketessék földobját, és azok a cikázó fényletek, mintha az ég vágódnék ketté előtte, szemeit ne csiklandozzák. Valamitől önkénytelenül fél: levegő, felhő, ég hull-e fejére, azt nem tudja; Isten haragja fenyegeti, nem képzeli: a legártatlanabb is megrendül. Hogy nem Jupiter lovagol a sáson, s nem a cyclopok kalapjának kézből hajtható mennyköveket, a gyárak már megtanítottak erre: a gyufa kezünk közt van. De a nép, a mely a természeti tűnemények magyarázatában merő ismeretlen, valamint a kézzel fogható gazdaságban is, — kinek hiszen, kinek hihet annyit, mint a papnak, a ki tanolása által oda emelkedett, hogy az ilyen fogalmak baloldalt megdöntse. Őt a társadalom, elhívatásánál fogva, oda emelte, hogy hallgatóinak atyja, tanácsadója legyen; a mi volt hajdan egy oraculum ámitó beszédeivel, az legyen a pap vigasztaló igaz szavaival. Vigye ki azt, hogy mindenki őt hallgassa szavait higye meg; tehát soha se hazudjon, jövedelméket ne mondjon, hanem ezek helyett tanítson a kor kérdéseiről; mutassa meg, hogy mi módon lehet a becsületesség a gazság gyomjai közt termő-fávé növesztetni. Tegye azt, a mit a jó tanítónak kell tennie, hogy tanítványai előtte ne merészeljenek hazudni. Hogy az erkölcsiségnek, becsületességnek isteniszavai az aszalyos keblekben megcsirázzanak; öntözze napokint az Údvezítő által fakasztott forrásbeli vízzel este és reggel: azaz ne tartsa bezárva a templom ajtaját, mint Rómában volt a Jánusé — egyik vasárnaptól a másikig, hanem napokint hívassa össze a másikat az érc-torokkal a tévelygőket, s ha nem jelennek meg ma, holnap ismétlje, holnapután újra, s mindaddig és oly beszédek által tegye, édesgessze a híveket, valameddig önkénytelenül szívők ereihez fogamzik azon eszme: hogy templomot kell gyakor-

rolni, mert ott van a megférő asztalok iskolája, nem pedig a korcsmában: gutta cavat lapidem... seape cadendo. Templo-mozás és gyakorlati tanítás, hogy az erkölcsiség, a mi sajnos, vagy apad, vagy csak nekünk tetszik úgy, vagy csak képzelben létezik, vagy különböző irányban és felfogásban se állott, a miről minden kort panaszkodni hallunk, — ne csökkenjen, sőt emelkedjék. Itt van azon álláspont, a melyről a néppel meglehet értetni, hogy az olvasás, különösen a mai kor szellemével összevferő olvasás tanít, mert a nép kebeléből született írók művei jönnek napfényre, a mi őket elestekükben segélytámaszszerű kintálja. A papok azt jól tudják, mert ők is a nép szülöttei, őket hallgatja azon nép, a melynek ők erkölcsi praedicatorok tartnak, testvér az velők, véruknak vére; s ezen népnek gyermekei közül is sokan vagynak, a kik ma írnak, a kik egykor gyerek-korukban, az eke mellett a „jambort, bodort“ hajtogatták, de kik a tapasztalat mezején végighatolva, ma már írnak, s tanítanak minket, a kevésbbé tanoltakat. De hogy a kor szellemével megegyező, sőt azt elősegítő tanulmányokat magyarázassanak, vegyék kézbe a korszerű irodalmi munkákat, tegyék sajátjukká a napi lapokban felfelmerülő utasításokat: oly szép egyetértéssel megférnek az azokban itt-ott eldöntött eszmék azon könyvtáron, melyen a szent biblia fekszik, hogy azt nem is képzeli, a ki nem kísérlette meg; pedig, hiszem, hogy a gyakorlók közt, ezen a Mezőséken, sokan találkoznak olyanok, a kik meg nem kísértették, noha az irodalom a hon felvirágzásában ma szint azon tényező, a mi volt egykoron a legyver, ez általezen uton az egység is, a szellem-egység, elérhető, mert megvitattatva a betűkben az elvek, miután a kigyomlálandók kitéptek, az általános kihatók zászlója alá mindenki méltán fel fog csapni. Hogy a papok, falukban a miveltségnek, tudományosságunk zászlójai — az iskolai tanulmányokon túlhatolhassanak, szükség, sőt éppen elkerülhetlen égetővé vált igény: nem csak egy-két szépirodalmi lapnak, hanem ezen felül két-három korszerű gazdasági tanító folyó-írást beszerezése, a mely — láthatjuk — az idővel halad, s nem áll ott, azon a helyen, a hol a cseresi eke, mely a mezőszégi földet turja. Ezen lapokkal pedig édes földioim, minket senki se aján-dekoz meg, mert az másnak is pénzbe kerül, hanem megszerezhetjük úgy, ha arra maga az ekklesia előfizet: azaz mellékeljen mindenik ekklesia a pap fizetése mellé évenként tehetségekhez képest 20—60 pp. frt., s azon összevegeskét a curátorok egyenesen küldjék fel a hely színére, külön-

ben igen könnyen megtörténhetik, hogy ezen összevegeske később egy mellékes fizetésnek tekintődjen, a zsebben fogva maradni, csak oly helyeken értem azt, a hol 3—400 pp. frt. évi jövedelemből, egész hosszú életen keresztül az irodalomra nyelv és a honi gazdaságat emelkedésére, két váltó krt. se jutott még. Hát ha papválasztáskor — midőn a fizetés megállapítatik: — azt mondják az ekklesiák: ennyi a fizetés, és ezen felül évenként kapsz pótlékul 20—60 pp. frt. olvasmányt. Bizton merem azt állítani, hogy egyetlen ekklesia se maradjon pap nélkül, s egyetlen pap se fog meghalni, hogy tanulmányait ne szaporította volna.

Székely Ádám.

A Mac Cormic féle aratógép ügyében

Mindazon eszközök között, a melyekkel a gépészet a gazdasági munkálatoknak segítségére lenni törekedett, mindig és minden országban legnagyobb fontosságot az, a mely az aratás gyorsabb végrehajtását könnyíti; s épp ez okból a legtöbb kísérlet ezen feladat megoldására történt.

A sok kísérlet és kintartás végeredményül kell tekintenünk jelenleg azon gépet, a mely a Mac Cormic-féle aratógép neve alatt már nem csak Angliában, de a magyar földön is ismeretes kezd lenni; mert eddigelő e gép közelítő meg leginkább a czélt: t. i. hogy a mezei munkák legsürgősebbé, az aratást, a lehető legrövidebb idő alatt, s kevés költséggel lehessen végrehajtani.

Ha ily gépet a művelt külföld is lényeges szükségének tartott, a hol pedig a munkás-kéz nem csak mennyiség, de ügyesség tekintetében is végtelenül túlhaladja a magyar földön lévő: mennyivel szükségesebb tehát nálunk, a kiknél gyakran a termésnek egy nagy része, a reá fordított munka és költség értékével együtt, csak azért pusztul el, mert nincs kéz, a mely azt betakarítsa.

Jól érzik ezt Erdély nagyobb földbirtokosai, s jól fogta fel e körülményt az erdélyi t. Gazdasági-Egyesület géphozató osztyája is, mely egész hazafisággal munkál a gépgazdaság honosítására, s e czélra pár év óta a külföld jeles gépeinek meg hozatása s ismertetése által a gazdaság emelése körül már is oiy sok jót eszközölt; — midőn az arató-gép szükségességétől áthatva, ez év folytán a Mac Cormic-féle gépet meg hozatá.

A kik az ezen géppel Kolozsvárra tett aratási kísérletnél jelen voltak, személye-

sen győződhetének meg jóságáról, czélszerűségéről, s főleg arról, hogy az nálunk is, helyi viszonyaink minden különbözőzése mellett, teljesen használható. Maga a kísérlet ugyan az idő rövidsége, a géppeli bánás-mód szokatlansága, s a nézésére egybesereglett nép sokasága miatt, nem volt elég pontos, hogy működésének eredményét számokban lehetett volna meghatározni; azonban használhatósága fényesen bizonyult be, s általában igazolta azon jó véleményt, a melyet fölöle külföldi s magyar lapokból olvashatánk.

A gép jóságáról legfőbb alkalmam volt azonban teljesen meggyőződni, midőn azt mlgs. báró Józsi Lajos ur megvásárolván, szamosfalvi jóságára szállította, s felszólított, hogy embereit ennek kezelésére tanítsam be. Az ottani aratás eredményéről elég világosan szól az uradalmi gazdasági napló következő kivonata:

„1857 aug. 23 és 24-én Szamosfalván az aratógéppel két napi munka által levágott 17 hold zabot, mely összetakarítván, lett 230 kalangya, 30 kévét számítva egy kalangyába, mely került:

1. Négy négy ókrós napszámába 3 pft. 12 pft
2. 48 kötőző napszámába a 32 pkr. 25 „36 kr.
3. Olaj és felügyelésre számított 2 „ —

összesen: 39 pft 36 kr.

Szamosfalván minden kalangya gabonánk levágása került, felszámításunk szerint, kalangyája 30 pkrba, a fennirt 230 kalangya zab-aratása tehát került volna 115 pftba. ebből a géppel tett költséget 39 pft 36 kr. levonva, marad tiszta haszon 75 pft 24 kr. két nap alatt.

Már most, ha tekintetbe vesszük, hogy szokatlan marhakkal, szokatlan eszélékekkel dolgoztunk a géppel, s mégis két nap alatt 75 pft 24 krt vele meg tudtuk kimélni; betanult marhakkal, s hozzá szokott emberekkel bizonyosan s jól megmivelt földben még több hasznot hajthatunk napokint, s a mint látszik s tapasztaltuk mind az ősz, mind a tavasz-gabonát egyformálag vágja. Szamosfalván, 1857 octob. 27-én.

Az udvar gazdasági naplójából kiirta

Magyar György, gazdasági igazgató.

A szobán forgó gép iránt fölébredt figyelem következtében több oldalról kaptam fölhívást, hogy ahoz hasonló készítsék. Én e fölhívásnak kész vagyok engedni, s miután az eredeti gépet működésben figyelemmel kísérni alkalmam, s ezen kívül a mlgs. báró urtól megnyerni szerencsém volt, hogy azt mintául hozzám beküldje: hízlelek magamnak azzal, hogy annak utánzásában a legszigorubb pontosságot fogom megtarthatni, s jóságáról egy egész évig kezeskedhetni.

Hogy azonban a teendő megrendeléseket a kellő időre teljesíthessem, s a gépeket ne csak jóság, de jutányosság tekintetében is a helyi körülményekhez sza-

A ki szerettem szép Ivolát,
S keresek boszut vagy a halált!

Hadsereg áll a Bodza-szorosban,
Fent dárdaikkal, fent szablyákkal.
Vérre sovárgó bajnokok ezre,
Megkötölve a vér izét már,
Olthatlan szomjaznak a harczra.
Préda-leső szemek égőn kérde:
Ki rohan ott, port verve a völgyben,
Csengvén hangosan érces pajzsa?
Boszu viharja segíti futását,
Ménje repül csatlogva, robogva...
Vér tolu a besenyők arezára,
Hallván a paizs ércesengését.
Harczi ménökre szököltek a bátrak,
S kérdést tettek a rohanó hőshez,
Pajzsát verve ekint dörgött ez:
Én vagyok a dült lelkű Adorján,
A ki szerettem szép Ivolát,
S keresek boszut vagy a halált!

Négy-öt a legbátrabb hősökből
Vivja Adorjánt, egymást váltva;
Annak vértje, emennek kardja
Szeretlort, szétlort siska,
Feje betört, szív-vere kiomlott.
A homok eltelt habzó vérről,
Vérbe vonagló holttestekkel:
S bajnok Adorján, mint a Hadisten,
Diadalárban fürdik a jaj közt,
S bösz hangon: vért, harczot! kiált:
Én vagyok a dült lelkű Adorján,
A ki szerettem szép Ivolát,
S keresek boszut vagy a halált!

Két életre öt élet elég már,
Boszu, oh bajnok! — be van töltve,
Kedveseid nyughatnak a földben,
Szükség lesz vérederre hazádnak,

Istenek ellen már ne pazérol!
Nyugszik a földben, kit bétemettek,
Föl nem kelti a jaj, sem a boszu,
A sors végzete fekszik rajta!
Féltre előlem e békésavakkal!
Én vagyok a dült lelkű Adorján,
A ki szerettem szép Ivolát,
S keresek boszut vagy a halált!

Jöjj hát! szóla az ismeretlen
Barnavitéz, mennydörgő hangon.
Ha szavadat jól felfoghatam:
Czélod a boszu vagy a halál;
Boszudat immár önként véren
Visszatoroltad, még a mit esdél,
Kardom éléről vedd a halált.
Veszve van a dült lelkű Adorján;
Ő, ki szeretette szép Ivolát,
Boszut is állá, s lett hős-halált!

Könyvismertetés.

Sárospataki Füzetek. Évnegyedes folyóirat, egyház és nevelés, tudomány és irodalom körében. Kiadja: Hegedűs László, alsözempléni esperes, Szeremley Gábor, hittanár; szerkeszti: Erdélyi János, bölcsészeti és nevelési tanára, a magyar tudós társaság tagja. 1857. Sárospatak, a reform. főiskola betűivel. Előfizetési ára egész évre postai szétküldéssel 6 pft, félévre 3 pft, egy évre szétküldés nélkül 5 pft, félévre 2 pft 30 kr. (Bolti ára mi lesz, nincs föltéve.)

E Füzetek nyilvános megszólamlása — nálunk inkább csak tolmáclása — Magyar- és Erdélyországban a protestáns szellemnek, mely a protestáns egyházi és iskolai lapok megszűnése, tehát közel egy évtized óta, ma-

gát nem hallata s jobbra csak belső életmunkássági jelekben nyilatkozott; tanubizonysága annak, hogy e szellem el, hat és külsőleg is mu kálkodni kezd; az evangéliumi szeretet, igaz vallásosság s egyszersmind hű nemzeti érzés és gondolkodás zászlója ez, mely annak körében egybegyűlésre, közös munkásságra s önjavuknak önmaguk általi eszközölésére hív, serkent és buzdít minden nevére érdemes protestánst.

Nem hiszem, hogy hosszas hallgatásunk ne fájt volna mindazoknak, kik az ebből következő vallásos, erkölcsi és nemzeti károkat megmérni képesek. Mert, hogy nemzetelünk mostanában szüztisztán csak vallásos életünkben nyilatkozhatik, mindenki tudja. A hanyagság, a közöny, az erénytelenség, a megfélemlés és munkátlanság veszélyes eredményei tehát, melyek a vallásos élet organismusát meglepi, elfolyják, nem maradnak egyedül annak körében, hanem nemzetelünkre is kiterjednek, annak sorvadást is eszközlik.

És ez az egyik tekintet, mely a sárospataki vállalatot előtűnk, erdélyi protestánssok előtt, oly nagy fontosságúvá kell hogy tegye.

A másik azon roppant erélylyel kezdett és mindenfelé szétágazó munkássággal folytatott törekvésekben van, melyeket a testvér római cath. vallás legnagyobbai, nagyai sőt csaknem, hűveinek egyeteme a vallásos buzgóság és nevelés minden ágában, a hit és vallásos élet minden terén évek óta kifejtteni annyi látható sikerrel, oly sok következzel buzgólkodnak. Nem magyar az, nem protestáns az, a kit ez fel nem ráz, eszméletre és munkára nem ébreszt, egybetartásra, vállvetésre nem buzdít.

Ime, ezek azok a röviden és egész általánosan kifejezett nézetek, melyeknek alapján én a kérdéses protestáns vállalatot nem mint még csak eszmét, hanem mint olyat, mely már

magára a legillőbb és czélszerűbb testet vette mely immár részben megvalósult s három évnegyed hosszú életének eddigelő is legszebb, hasznosabb és szükségesebb jeleit adta, őszintén, vallásos és hazafiai teljes örömmel idvezlem s buzgó pártolásra Erdély illető vallásfelekezeitei, különösen pedig a tiszt. papságot és tanári kart nyilvánosan figyelmeztetni bátorodom.

Az eddigelő megjelent I. II. III. füzet tartalmának rövid ismertetése és jellemzése — nem kelttem — indokolni fogja méltányló szavaimat.

Az első füzetet megnyitja a szerkesztő tájékoztató előszava, melyben egyebek között így szól: „Azon állapot, midőn a legmagasb érdek, a legnagyobb kérdések is egész időközön át el vannak a nyilvánosság ege nélkül; midőn az elmék úgy vannak, mintha megszüntek volna érdekelteni, ha nem betegség, bizony nem is erős állapot. Az élet színe ilyenkor olyan, mint a holt-tenger, melynek magától semmi elevegsége, hanem ha az zivatartól jő. Ezen állapotnak lélektani alapja a hazai búskomolyság sat. Ideje azonban — mondattik tovább — hogy belássa a magyar protestánság, hogy viszonyok és állapotok elleni férfiatlan panaszolkozás helyett, sokkal okosb lesz, először eszmélni, aztán pedig tenni és mindkettővel soha fel nem hagyni. Kezében van sorsa, lássa mit csinál... Ha kinek talán az lenne visszás — jegyzik meg írónk — hogy Sárospatakról (és nem Pestről) indulja ki e munkára és egyesülésre szolgáltató eszme, erre az a felelet: hogy bár mily készségesen ismerje is el a középpont nagy fontosságát, mindazonáltal irodalmi középpont egyedül az értelmi súly és aztán a szellem ott fű, a hol akar, meg: hogy Sárospatakat hagyományai, körülményei megérlelék annyira, hogy irodalmi hivatást teljesítsen.“

(Folytatjuk.)

bottan készíthessem el, okvetlenül tudnom kell még most a megrendelések számát, minthogy egy öntetléssel több gép készleteit lehetvén előállítani, az előállítás jutányossága éppen a több oldalról megrendelések egykorúságában áll. Rendén fogja tehát találni a t. gazdalkodónság, ha ezennel tiszteletteljesen felszólítom, hogy a gép iránti megrendeléseit legfeljebb f. év decemb. 15-ig nálam személyesen vagy levélutján megtenni méltóztaték.

A Gazdasági-Egyesület géphozató szakosztályának a gép szállítási költségeivel együtt, 700 pftba került, s ez összegből igen keveset lehetne megtakarítani, más gép szállításánál is. En azért velle a körülményekkel, úgy találtam, hogy az eredetihez mindenben hasonló aratógépet 550 pftért előállíthatom.

Azon t. cz. birtokos urak, a kik bizalmukkal megtisztelni méltóztatnak, nem fogják feltűnőnek találni azon kérésemet is, hogy megrendelésöknél aránylagos felépénzért folyamodom, mely az előállítandó gép értékének 1/3-dát teszi. Kolozsvárt, november 5-kén, 1857. Rajka Péter, gépész.

BELFÖLDI LEVELEZÉS.

Tasnád, (vége.) Az se jut talán eszünkbe, hogy míg a lehervadt iskolát részvétlenségünkkel, vele való nem gondolásunkkal enyészni engedjük; addig gyermekeink nevelésére, tanítására, már a kisebb elemi osztályokban is, százakattal kiadunk más helyeken; vagy pedig engedjük utódainkat tudomány nélkül, képzetlenül, lelki sötétségben felnőni, szegényre, gyalázatra a mai kornak, kárára, veszedelmére, az egyháznak, nemzetiségnek. — Pedig nem ok nélkül írta meg Hóseás proféta: „A tudomány nélkül való nép elvész.“

Csak az nem tudja, hogy az iskola képezi gyermekeinkben az egyháznak védhártyáját, még pedig úgy, hogy nemzeti létünk szilárdaságát a biztosítás városunkban, ki gondolataiban annyira setudt föl emelkedni, hogy egyes embernek nagyobb kötelességei is vannak a természeti szükség kielégítésénél. Ha iskolánincs olyan, melyben tudjuk kötelességeinket, s minmagunkat ismerni tanulni; létünket kockáztatjuk, mert csak tanulás, képezés által jutunk magunk ismeretére; ha nincs tanulmányunk, nem tudjuk ismerni magunkat, körülményeinket; ha nem ismerjük magunkat, elaljasodunk, az eljásodás szüli a nemzeti halált, ekint magyarահատók meg a profétának főtebb idézett szavai.

Gondoljuk meg, mily helyzet a mienk ha nem volna idegen elemek közöttünk, tán aljasodva, minden tudomány nélkül is megmaradhatnánk magyar nemzetiségünkben mint az elfoglalás óta, mert bár Béla futásakor romba dőlt a város is a tatár pusztítás miatt; — Kázi Girai tatár csordái által 1594-ben, s ismét 1599-ben hamuvá lön perzselve, őseink legyilkoltatva, még is magyar, reformált hitű, magyar város maradt a jelen századig egészen, éppen most csak száz év, hogy egy néhány más ajku, s hitű család telepítették itt, s már a lakosságunk csak 1/3-dát teszi a magyar elem, és ha a megkívántató szellemi képzettség, tudományos művelődés által nem tartjuk meg azok felett már számban kevesebb létünkre felsőbbségünket, félek tőle, hogy elaljasodunk nem sok idő múlva, s így alá ássuk egyházi s nemzeti létünket a városban, ez ő magyar és legregőbb protestáns városban, melyet őseink annyi balsors és küzdelmek közt vértékkel szereztek s tartottak meg számunkra.

Most nem kívántatik — mint őseintől — véraldozat, hogy egyházi s nemzeti létünk megóvassék az enyészettől, a feloldástól; csak egy kevés rész azon vágyból, melyet a magyar atyák vért ita föld adott nekünk meg magyar unokáknak. Cseppekből lesz a tenger, parányokból az égig emelkedő magas hegy; néhány csepp, néhány parány híjjával nem nagyot

változik tenger és hegy, hozzáunk bár parányokat áldozatul vagyunkainkból közakarattal, megnőnek azok és fölemelik oskolánkat, iskolánkban fölemeljük minmagunkat, egyházi és nemzeti létünket.

Tegyük meg hát mindent arra, hogy iskolánk a célt minél inkább megközelítő állapotban juthasson!

Mert az nem elég, nem áldozat töltünk, hogy a tanítók fizetését, 2 és 300 pftokra emeltük váltóról; erre a szükségkényszerre korbácsol bennünket, ha még ezt sem tesszük, maig is tanító nélkül volnánk.

Vettünk 40—50 darab könyvet is az iskola részére. — Kipadoltattuk a két tantermet, — úgy van! — de ezzel csak a régi mulasztásokat, hibákat rőtük le, s hoztuk ugy, a hogy, helyre, de mindezek magát az iskolát lényegében egy szikrát se emelték; itt nem lehet, nem szabad megállapodnunk, a körülmények által oda vagyunk sodortatva, hogy vagy minerőnkől kell fenmaradásunkat kifejezni, vagy tétlenségünkben nézni a lassu, de bizonyos feloszlást.

Nem lehet feltenni e város magyar népéről, hogy jég-keblű részvétlenné fajult volna; hogy, ha kell, ne tudjon tetrehevülni, midőn ily létezési kérdés forog fenn; pedig ha télen nézzük sorvadózó oskolánkat, magunk sorvadunk akkor el, egyházi, s nemzetiségünkben, és ezt csak áldozat, jóakaratu erélyes működés távolítja el.

A mennyire az itteni viszonyokkal ismeretes vagyok, t. Szerk. ur engedelmevel e kedves lapok hasábjain iskolai, nevelési ügyünkbeni teendőkről röviden megkísértem néhány szót elmondani.

Szomorú intő példa előttünk a nevelés terén elhaladásra, a szomszéd Tasnád, Szarvad szerencsétlen helysége, hol az oskolák elhanyagolt állapota miatt a legégre kiáltóbb gonoszság dudája tenyész, hol az élet és vagyon biztonság a legnagyobb veszélynek van kitéve, a tán csak is látszólagos érdek megsértése miatti boszúnak áldoztatja ez évben több mint tizenhárom felperzselt lön; így hamvadt el legközelebb f. hó 15-én egy urberiséget vesztett jó szívű, jó lelkű tisztos öreg, H. . . F. urnak szalmája, szénája, buzája, istállója; róla meggyult egy gyámtalan özvegynek istállója, szénája, kerítése; — a véstől óvandók jószágait a házból kihordozkodással, az istentelen kezek közül is sokat elorzott, mint párnákat, lepedőket, s egyéb gazdasági szereket, és így a mit a tűz nem bántott, elrabláz az igazán emberi eltozult vágy, nevelés, mindek felett népnevelés.

Legközelebb mult hetekben vidékünk valami összeszövetkezett lócsiszar banda nyugtalanítá; sok helységekből füsttek össze lovakat és ökröket, M. Csaholyban egy embert, ki éjjel négy ökröt örzé, kegyetlenül megkínózták, gubáját elvévén, az ökrök nélkül hirtelen elillantak másokat nyugtalanítani.

Tasnádon a piaci-ár volt közelebb: t. búza pozsmörője 2 ft.; kétszeres, 1 ft. 36—48 kr.; rozs, 1 ft. 20—24 kr.; tengeri ó, 2 ft.; új csösen, 36 pkr.; zab, 48 kr.; Sz. Somlyón, oct. 9-én, t. búza 2 ft. 40—50 kr.; kétszeres, 1 ft. 48 kr. — 2 ft.; rozs, 1 ft. 50—40 kr.; tengeri, 2 ft. — Tengeri általában kevés termést hozott.

KOLOZSVÁRI NAPLO

— A háziasság fejlődésének egy kedvező jeletének valánk tanui. Krampl Antal ur, a műszabás lapunkban hirdetett mestere több tanítványt kapott már városunkban, s a női ruhacikknek szabási ügyességét jó sikerrel terjeszti. Több kóntöst volt alkalmunk látni iskolájából, melyet magyar és német nyelven egyforma könnyűséggel folytat, a tanulóknál a legcsebb előmenetelt bizonyítja. Ajánljuk e jó alkalmat különösen a leányos anyák figyelmébe, hogy itt mulatása minél hosszabb időre terjedhessen, s a háziasság munkásság családi körünkben ezáltal is terjedést vegyen.

* A híres scott phrenológ, Combe György munkáját a természetes vallásról, mely Angliában már több kiadást ért, egy német elvirokna Edinburgban lefordítván, Lipcsében közelebből egy izmos kötetben megjelent e

czim alatt: „Die Wissenschaft in ihrer Beziehung zur Religion.“ A „tudomány“ (Wissenschaft) alatt, a melyre a szerző a vallást akarja alapítani, főleg a természettudományokat érti, a melyeknek materialisticus iránya ellen Combe ur határozottan tiltakozik, míg másfelől bebizonyítani ügyekszik, hogy a természet törvényeinek tanulmányozása, ha abban a fiatalág idején korán részesül, s vallásos érzelmeivel közvetlen kapcsolatban tartatik, a vallásosság azaz: istenfélés és felebaráti szeretet ösvényén leginkább megtartja az embert. A szerző mindenestre nagy tévedésben van, ha rendszerétől az emberiségre nem nagyobb mértékben boldogító hatást vár, mint a minőt azon vallás nyújt, a mely meg van írva a kiavilkozottatott religio oklevélárában, a bibliában; mindazáltal e könyv rendkívül érdekes olvasmány.

* A „Szépirodalmi Közlöny“ bécsi levezetője írja: Kerbeny új fordításokat bocsátott közre. A kötet, mely Petőfinék 236 németre fordított költeményét tartalmazza és 592 nyolczadrétű lapra terjed, Brockhausnál jelent meg Lipcsében, igen csinosan kiállítva. A fordításokat Bodensztall Frigyes, müncheni tanár és nagyhirű német író vezeti be. Ezen bevezetés igen érdekes. Többek közt azt mondja benne Bodensztall, hogy Petőfi, az egykoru lyrikusok közül széles e világban kevesen érték utól és egy se multa felül. Bodensztall Kerbeny fordításai után állítja ezt és így benfekszik ez állításban Kerbeny dicseréte is. Petőfi Európát a költőkirályok sorába helyezte, a mit Kerbenynek köszönhetünk. A fordításhoz csatolva van még: Petőfi terjedelmes életrajza Kerbenytől; Arnim Bettina német és Thales Bernard francia nyelven írt ódaja Petőfihez.

* A pesti magyar tudóstársaság közlebbi üléseinek egyikében Balogh ur egy levelet közlő Thierry Ambdæ, híres francia történetésznek, a melyben a magyar történelemmel foglalkozó tudós azon óhaját fejezi ki, hogy a magyar tudósok közölnek vele megjegyzéseiket azon munkájáról, a mely a hunn és magyar Atilla-mondákat foglalja magában, miután most a második kiadást rendezzi, s az első kiadásban netalán észrevett hiányokat kiegészíteni szeretné. E kifejezett óhaját, mely mind a tudós francia, mind hazai történetészek becsületére válik, kétségkívül nem fog teljesíteni maradni.

* Bogya Róza honleányunk, Rosa de Buda név alatt, lépett fel Alessandriában (Piemontban), s oly meglepő tetzésben részesült mint „Traviata“, hogy a harmadik előadások minden páholy és zárszék már egy nappal előre elkelte. A „Pentida“ czimú olasz lap nem talál szavakat azon lelkesedés leírására, a melylyel a közönség a kisasszonyt fogadta, s tapsviharban és kihívással tanusítá a művésznő iránti bámulatát. „Ámbár — mond a Pentida — még nagyon fiatal a signora, még is bizonyosnak tartjuk, hogy pár év alatt azon művésznők sorába emelkedik, a kiknek csak mutatniok kell magokat, hogy előtök járó hírnevökkel mindenütt bámulatot és enthusiaszt idézzenek elő. Bogya Róza k. a. olaszabb hangzása miatt vette fel atyja nemzeti előnevét, s úgy lön belőle Rosa de Buda. (M. S.)

* Az indiai események az angol olvasó közönség figyelmét most egy több év előtt Jones Ernest, híres chartista által írt „The Revolt of Hindoustan“ czimú költeményre fordíták, a mely az utóbbi hetekben igen kasszó lön. E költemény Jones fogságában írta, a melyre az 1848-diki chartista mozgalmakért ítéltetett volt és a mi több a sző teljes értelmében verével írta, miután a tinta és toll használatát megtagadták tőle. A költői szépségekben gazdag mű rendkívül érdekesnek mondatik, mivel az abban festett fölkelési jelenetek meglepőleg hasonlítanak azon indiai események jelleméhez, a melyekről most naponként a legborzasztóbb tudósításokat olvassuk.

KÜLFÖLD.

— Palmerston személyes lapja a „Morning Post“ most már határozottan elene nyilatkozik a moldva-oláh uniótervnek. Azóta, ugymond, hogy Mohamed Ali évenként ki szokta volt jelenteni, hogy ő a zultán hű szolgálja, nem emléksünk oly gyönyörű unio-ellenmondásra, mint a minő a moldva-oláh diván végzése, melyben europai fejedelmek alatti egyesítést kéri, egyuttal pedig a zultán jogait elismeri. Mondanunk se kell, hogy ohajtásai ily szerű formulázása a tanácskozmányban semminél is kevesebbet fog eredményezni — a közmondás szerint: „a ki sokat markol, keveset fog.“ A fényes Kapunak és hozzá tehetjük, a többi hatalmasságnak se volt és nem is lehetett soha célja megengedni a fejedelemségek lakosainak, hogy oly alapváltoztatás fölött határozzanak, mely az ottoman birodalom azon tartományaiiban, melyek Oroszországgal, s az ausztriai birodalommal ha-

tárosak, a hatalmi egyensúlyt egészen megváltoztatná. Ha végbement a külföldi fejedelmek alatti egyesülés, bizonyosan füstbe megy a fényes Kapunak minden joga a fejedelemségekben. Akkor aztán éppen oly igazán lehetne ezeket a delhii padisah területének, mint a stambuliének nevezni: mert azon pillanattól kezdve, midőn valamely europai uralkodóház ivadéka az egyesült románok trónjára lép, az ő hivatala és dolga valósággal nem volna egyéb mint összeesküvés a zultán ellen és nagy propaganda az ausztriai román nemzetiség mellett. A románok Erdélyben számarán nézve meghaladják mind a többi nemzetiséget; így tehát az egyesülés jelt adna e nagy torlasz erkölcsi aláadására. Meggyőződünk e tekintetben oly erős, hogy habozás nélkül ki kell jelentenünk: a mely fejedelmek becsületesen akarnak a fényes Kapu iránti kötelességeit teljesíteni s a román demokratiai s nemzetiségi nagy propagandista szerepét magától elutasítand, az alig volna képes magát széken fentartani, és annak a világon a legheimsabb helyzete volna. Ugy látszik azonban, van okunk hinni, hogy a diván végzése nem nyerte meg Oroszország tetszését, mert világos, hogy e végzés jövődöbeli benyodalmakra szolgáltatna alkalmat. Nagy-britannia-, Törökország- és Ausztria nézve életkérdés forog fenn; ugyhogy e végzésre reállani politikai öngyilkosság volna. A tervezett rendszabályok oly világosan elárulják, hogy mindez viz Oroszország malmára, hogy azon esetben, ha Oroszország csakugyan ellene volna külföldi fejedelmek beigtatásának, ez csak újra tapintatát s ítélő képességet bizonyítaná. Hogy a Kaput valaha rá lehessen venni, hogy ez intézkedésre igent mondjon, az teljesen hihetetlen; szintoly kevéssé hiszszük azt is, hogy Francia-, Orosz- vagy Poroszország őt azon végzés elfogadására kényszerítse.

— Cavaignac tbk halálának körülményeiről olvassuk, miké a tábornok már régibb ideje szívhiántalmakban szenvedett. Egy heves roham most hirtelen véget vetett életének. Ő szomszédja de Beaumonttal vadászatot volt s puskájával hóna alatt tért házába, midőn lakának lépcsőzetére érve, rögtön összerogyott s majdnem azon perczen ezen szavakkal: „Je ne meurs!“ kiadta lelkét. Cavaignac asszony kétségbeesése leírhatatlan. De ő szilárd erélyes jellemmel bír; tüstént elhatározá férje holttestét Párisba vinni. Piscatory volt athenai követtel s 4 éves fiával beült egy hintóba s férje hulláját maga mellé ülteté; a tábornok köpenyébe burkolva a kocsi szegletében ült, mintha aludnék, így értek a pályaudvarhoz. Itt a tábornok neve megemlézésre külön vonatot kapott, s az egész utban férjét karjai közt tartá; fiacskája azt hívé, hogy alszik. Párisba érve, házában azonnal halottkápolnát állított. Itt mutatkozott azután a fiatal nő fájdalom egész nagyságában. Midőn férje harátjai megérkeztek, ennek hulláján találák őt, s csak erőszakkal lehetett onnan elvonni. Midőn később a tábornokot a koporsóba tévák, fölnelelő fiát, mondván neki: „Nézd meg jól atyádát; utolszor látod őt!“

A tábornok ünnepélyes eltakarítása oct. 31-kén ment végbe. Nagy embertömeg, mintegy 100,000 személy jelent meg, a boldogultnak az utolsó isteni tiszteletet megadandó. Csak mintegy 15,000 ember haladt a menetben; a többi sorfalat képezett. A kormány nem gátolá az egybegyűlést. A rendőrség még azelőtti este a munkások úterére tapintott, s úgy tapasztalá, hogy ők még most se feledték a júniusi napokat, s nem szándékoznak a temetésen jelen lenni. Ennélfogva megengedtetett a lapoknak az összegyűlés óráját közleni, s a meghívójegyek kiadásá meg lön engedve. Csak ilyenektelajdonosa mehetett a templomba és temetőbe. A republikanus és orleanista párt előkelői, kevés kivétellel, mind jelen voltak. A bonapartismus Piat tbk által volt képviselve. Az irodalom és művészet emberei a lehető legnagyobb számban viték meg az utolsó tisztelet adóját. Beszédet nem tartattak, bárha a boldogult barát-

jai erre engedélyt nyertek. A legesekélyebb demonstratio sem fordult elő.

— Érdekesnek tartjuk a nujuffghuri ütközetet, mely e hadjárat legfényesebb fegyverlettel közé tartozik, kissé részletebben leírni. Ez ütközet nem csak az angol katona vitézségének ragyogó bizonyossága, hanem egyszersmind Delhi bevételének eldöntő előperce volt. Delhiből kiindult volt egy 10,000 fölkelőből álló hadtest, hogy 20 angol földnyire az angol tábornok a Nujuffghur-líli-árkon átkelvény, ennek hátuljába kerüljön, s azt nyugtalanítsa vagy szét is robbantsa. Ennek hírére vevén az angolok, Nicholson tük aug. 25-én reggel 4 órakor elindult 3000 emberrel, 1000 európai és 2000 henzulöttel Nujuffghur felé, s d. n. fél hat órakor oda érkezett, az előhad erős puskatüzelés és kisebb ágyuk tüze által állítatván meg. A fölkelők már átkeltek a hídra s egy serai-épületet szálltak meg. Nicholson tük csatarendbe állítá az 1. európai és 61. gyalogezredet, s lelkesítő beszédet tartván hozzájuk, a két szárnyról lovas tüzéséget indított előre, s egyszersmind parancsot adott a sorozrednek, hogy vállra vetett szurnyokkal egyenesen ez épület felé nyomuljanak. Kevés távolságra jutván, hurrah-kiáltásokkal rohantak ezek az épületnek. Ezután a fölkelők a híd felé vonulván vissza, ez előtt ügykeztek állást foglalni, de a tüzéség ott is szétugrasztotta, s utközben is több, s itt ismét 4 ágyu esett az angolok kezébe. Ekkor egy európai század rendel-

telt a hidra, mindaddig, míg a mérnökök a híd légbetetésének előkészületeit végzik; később három századig emeltetett az erő, mi szükséges volt, mert a fölkelők több támadást intéztek a híd ellen, s szakadatlan ágyutüzelt folytatott a pontra, mi által egy hátrahagyott löszerkocsi fel is lobbant, végre éji 2 órakor elkészültek a felrobbantás munkájával, s a felrobbantás megtörtént, úgy hogy egy kö sem maradt a maga helyén. Ezzel a fölkelők el valának vágva, s az angolok diadalörömmel indultak vissza a táborba.

— Arrahnak 16 angol által 2500 jól felfegyverzett és ágyukkal ellátott siphall ellen történt hősies védelmezéséről halljuk, hogy e 16 bajnok közt egykatonasem volt. E nevezetes védelem körül, mely egy hétig tartott, legnagyobb szolgálatot tette Boyle Richard nevű, dublini születésű mérnök. A kis csapat az ő vezetése alatt körülszáncolta magát, torlaszokat emelt, a falakat megerősíté, hogy a nagyobb golyóknak ellentállhassanak, sőt ellen-minázásokat is tön, midőn az ellenség aknákkal akart az angoloknak ártani. Mint említők, egy egész hétig tartotta fenn az ellenséget, míg ezt Eyre őrnagy csapata szét nem szalasztá.

— A „Times“ a legszigorubb rendszabályokat kívánja alkalmaztatni az indiai lázadók ellen, azaz, a fölkelésben résztvevő siphall tökéletes kiirtását kívánja, más szóval: mintegy 70,000 embernek halálát. Több lap kiké ez irtózatot

intézte ellen oly lapnak, melyről a világ azt hiszi, hogy a brit nemzetérzetét képviseli. A „Globe“ szerint ezt valósággal egyetlenegy lap se képviseli. A brit nemzet mutassa meg majd az ind népnek, hogy neki is van egy kasztja, s ez a természet és humanitás kasztja.

UJ POSTA

— Nagy fontossága, a Presse távirati sürgönye, mely szerint a leghatározottabban erősítik e lapnak, hogy oct. 22-dikén Ausztria és Poroszország közt egy a dunai fejedelemségekre és a német hgségekre vonatkozó egyezmény jött létre, mely a két német nagyhatalomnak legközelebbi egyetértését állapítja meg.

A német szövetséges kormányok legnagyobb része már is kinyilatkoztatta örömet a holsteini ügyben Ausztria s Poroszország által megkezdett lépések fölött.

A bécsi „Presse“-nek 4-kén este érkezett távirati tudósítások szerint a Páris és Bécs s a Páris és Stambul közötti viszonyok nagyon is meghidegültek volna. Irják ugyanis Párisból nov. 3-kán esti 8 órakor: „Thouvenel“ stambuli franczia követ, ismét megszakította a diplomatai viszonyokat a portával. Minthogy azonban a hatalmak követi körül egy sem követte példáját, ő tökéletesen elszigetelt helyzetben van.

Bourqueney, bécsi franczia követ, egyelőre nem tér vissza állomására, s a telet Párisban töltendő.

A „párisi congressus december folytán áll össze.“

A Bukarestben levő európai bizottmány oct. hó 22-kén megkezdte jelentésének szerkesztését a párisi congressushoz, a moldovának és oláhok szükségai és kívánataira nézve.

A dunai fejedelemségek kérdése szintugy mint a dán-német herczegségeké sebesen halad az elhatározó pont felé. Az unio ügyét illetőleg a „N. P. Zeitung“ ismétli előbbi állítását, hogy Franciaország éreszen többé nem számíthat Oroszország pártolására. Annál egyezőbb hangzanak a hírek arra nézve, hogy Franciaország szilárdan ragaszkodik eddigi politikájához, és hogy Párisban az utóbbi minisztercserére, valamint Angolország magatartása miatt rendkívül neheztelnek. Szájrol szája megy Napoleonn ezen mondása: „Franciaország akarhatja változtatatlant!“ S Londonban Persigny grófnak heves összeszólalkozása volt Clarendon lorddal.

Sajtolóhirdetnek mult számunkban sem voltunk hiával. Az 590-dik lap 3-dik hasábján, 8-dik sorában az „ind. belg.“ óvja a közönséget a tanulságoktól, holott a tanulságoktól kellene óvni. sat.

Bécsi börze. november 5-dikén. Erd. urbéri papir 78 1/2. Magyar urbéri papir 79 1/2. Nemzeti kölcsön 82 1/2. Arany darabja 4 fr. 55 kr. Ezüst 6 1/2.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

HIVATALOS HIRDETÉSEK.

Kivonatban.

A zilahi cs. kir. járás törv. szék f. é. octob. 22-ről 1624 sz. a. felhívja Farnos Istvánt mint 1854 május 20-kán Vervölgyön végrendelet nélkül elhalt Farnos Ferencz örökösét, adja be oda örökségi nyilatkozatát egy év alatt.

A m.-vásárhelyi cs. kir. járás törv. szék f. é. oct. 22-ről 4832 sz. a. felhívja if. Varga Istvánt ellene a Szakács Sándornak tartozó 125 váltó ft. iránt indított kereset védelmére. Targyalási hatánap f. é. nov. 27-kén d. e. 9-kor. Részire kirendelt ügyvéd Zakariás Ignác.

Urbékkárpótlási tőke-utalványozás.

A m.-vásárhely-megyei cs. k. törv. szék f. é. sept. 25-ről 5288 sz. a. tudatja, hogy Csanádi Samuelnek kis-szöllősi birtoka után 113 eft 43 3/4 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 22-kéig. Targyalása 1858 február 22-kén d. e. 9-kor.

A m. vásárhely-megyei cs. k. törv. szék f. é. sept. 25-ről 5292 sz. a. tudatja, hogy Szabó Lászlónak csüddöltői, sövényfalvi, dézsfalvi, n. csergedi, mikesfalvi és gogányi birtoka után 3184 eft. 23 3/4 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 22-kéig. Targyalása 1858 febr. 22-kén d. e. 10-kor.

A szebeni országos cs. k. föltörv. szék f. é. octob. 19-ről 4687 sz. a. tudatja, hogy 1) Gi-

nella Teréz özv. gróf Beihlen erencznének és leányának gróf Bethlen Hippolitának, oltbogatú, mátfalvi és péterfalvi birtoka után 14,459 eft. 8 3/4 kr. 2) Eperjesi Klára Dobai Károlynának hidegvizi és sálykói birtoka után 922 eft. 43 3/4 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 31-kéig. Targyalása 1858 január 5-kén d. e. 9-kor.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. oct. 1-ről 9194 sz. a. tudatja, hogy 1) Nagy Sándornak bádoki birtoka után 221 eft. 18 kr. 2) Majthéni Józsefnek, elhalt édes anyja Ferenczi Rozália Majthéni Györgyné jogán, dái birtoka után 640 eft. 6 1/2 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 18-kéig. Targyalása 1858 febr. 23-án 1) d. e. 9 kor. 2) d. u. 3-kor.

A kolozsvár-megyei cs. kir. törv. szék f. é. octob. 1-ről 9191 sz. a. tudatja, hogy 1) Majthéni Józsefnek nyerczei birtoka után 718 eft. 46 3/4 kr. 2) Rázmán Mihálynak felegregyi és szentpéterfalvi birtoka után 1368 eft. 38 3/4 kr. 3) Ketheli Józsefnek romlotti birtoka után 636 eft. 11 3/4 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 18-áig. Targyalása 1858 febr. 22-kén d. e. 9 kor.

A m.-vásárhely-megyei cs. k. törv. szék f. é. sept. 25-ről 5286 sz. a. tudatja, hogy Gyárfás Miklósnak horzasi és lódormányi birtoka után 1303 eft. 53 1/4 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 22-kéig. Targyalása 1858 február 22-kén d. e. 9-kor.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(101)

Cs. k. legf. szabadalommal, s a porosz és bajor k. legf. jóváhagyással.

Dr. BORCHARDT

NÖVÉNY-SZAPPANJA.

1856-ki tavaszi növényekből.

A Dr. Borchardt cs. kir. legf. szabadalm. növény-szappanja tiszteletre méltó orvosok és magán személyek hiteles s dicsőítő bizonyítványai szerint, a legjobbnak s leghatásosabbnak van elismerve, s minden ilyenmű jelenleg létező gyártmányokat — eddig utol nem ért — jellemző és sajátossága hatása által elvitáztatlanul sokkal felülmúlja. — Egy kísérlet mindenkit meggyőzend s r. Borchardt növény-szappanja használatát mindennapi szükségé teendő.

Dr. Suin de Boutemard

ILLATOS FOG-PASTÁJA.

1/2 pakéta 40 kr. p. p.

Dr. Suin de Boutemard-nak megtszított s tökéletesen alkalmas anyagokból összerakított illatos fog-pastája elismert czélszerűségén fogva, a fogak s foghús legbiztosb tisztítása s épentartására, sokkal kellemeteseb módon és gyorsabban tisztítván, mint a sok különféle fog-porok, mindinkább növekvő elismerésre talált a legtagasabb körökben, s mindazok által, kik azt csak egyszer is megkísérlék, minden esetre mindenkor különös dicsőretetl fog ismét megvétetni.

Dr. HARTUNG

NÖVÉNY-HAJKENŐCSE

és

CHINAHÉJ-OLAJA.

Egy tégely növény-hajkenőcs 50 kr. p. p.

A Dr. Hartung féle szabadalmazott hajnövesztőszerek megkülönböztetik magokat bizonyított kitűnő tulajdonságaik s olcsó árak által; túlhaladnak minden hasonló szerket, mint Macassar-, Lapugyókér-olaj s többi hajolajok és kenőcsök, miután elvitáztatlanul a rationalis hajnövesztőszerek körében biztosabb eredményű öszszetételek nem léteznek, mint ezek, úgy hogy mind a két, hatásaikban egymást kölcsönösen kiegészítő Dr. Hartung-féle hajnövesztőszerek jó lelkesmerettel ajánthatatnak. Chinahéj olaja a hajnak fentartásra és szépitésre, és Dr. Hartung növény-hajkenőcse a hajnövet ismét fölélesztésére s élénkítésére.

A fentebb elismert, hasznos voltak és szilárdságuk által annyira kedvelteké vált ezikké a valódi minőségérti jótállás mellett, valamint az alább nevezett városok egyedüli helybeli letéteményeséinél, u. m.

Kolozsvárt kapható egyedül Wolf János ur gyógyszerárán, úgy szintén Abruabányán Ferenczy Mihály, Beszterczén Kelp Fr. és társa és Dietrich és Fleischer, Szászvároson Spech G. gyógyszer, Déván Bücher A., Ebesfalván Schmiedt A., Szebenben Zöhrer F., Brassóban Sterner Fr. és Hoffman József, M. Váshelyt Fogarasi Demeter, Szász-Sebesben Weissörtel Fr., Köhalmában Milacs Ed. F., Segesvárt Kisselbacher J. B., Székely-Udvárhelyt Kauncz J. A. gyógyszer. Tordán Velics György és Wolff Gabor uraknál.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda nyomdájában.

(286) STEIN JÁNOS Kolozsvárti és WITTEICH JOZSEF M. Váshelyi, a nagyérdemű t. cz. olvasó közönségnek ajánlják

KÖLCSÖNKÖNYVTÁRAIKAT

(280) TANITVÁNYUL, fölvetélek kereskedésbenbe oly ifju ki magyart, németül olvasni s írni tud. Kolozsvárt, oct. 1857.

(286) STEIN JÁNOS Kolozsvárti és WITTEICH JOZSEF M. Váshelyi, a nagyérdemű t. cz. olvasó közönségnek ajánlják

(288) Alólirt tisztelettel jelenti a t. cz. nagyérdemű közönségnek hogy az annyira kedvelt bécsi

Cziterának (Schlag-Zither.) alapos tanítására, magát szabad óráiban ajánlja MIHALSKI KÁR LY. Belső-magyar-utca, 438 szám alatt.